

METODOLOŠKO POJASNILO

Janez Čampa

ŽELEZNIŠKI TRANSPORT

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Transport, Slovenija, mesečno (Prva objava)
- Transport, Slovenija, letno (Prva objava)
- Železniški transport, Slovenija, letno (Prva objava)
- Železniški potniški prevoz, Slovenija, letno (Prva objava)

Q

Januar 2023

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNI OKVIR.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	4
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	5
7	POJASNILA.....	9
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	10
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	10
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	11

1 NAMEN

Namen objave podatkov je prikaz ključnih statističnih podatkov o železniškem transportu. Med te sodijo: število prepeljanih potnikov in količina blaga v železniškem transportu, število prevoženih potniških in tonskih kilometrov, število železniških prometnih nesreč ter število prepeljanih intermodalnih transportnih enot. Zbiramo in prikazujemo tudi osnovne podatke o inventarnem stanju železniške infrastrukture in opreme.

2 PRAVNI OKVIR

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki \(Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01\)](#)
- Uredba 2018/643 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. aprila 2018 o statistiki železniškega prevoza (Council Regulation (EC) No 2018/643 of 18 April 2018 on rail transport statistics) (CELEX: 32018R0643). Veljavna od 22. 5. 2018.
- Uredba 2016/2032 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. oktobra 2016 o spremembi Uredbe (ES) št. 91/2003 o statistiki železniškega prevoza glede zbiranja podatkov o blagu, potnikih in nesrečah (Council Regulation (EC) No 2016/2032 of 26 October 2016 amending Regulation (EC) No 91/2003 on rail transport statistics, as regards the collection of data on goods, passengers and accidents) (CELEX: 32016R2032). Veljavna do 21. 5. 2018.
- Uredba 91/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2002 o statistiki železniškega transporta (Council Regulation (EC) No 91/2003 of 16 December 2002 on rail transport statistics) (CELEX: 32003R0091). Veljavna do 21. 5. 2018.
- Uredba Komisije (ES) št. 1192/2003 o izvajanju Uredbe (ES) št 91/2003 Evropskega parlamenta in Sveta (Commission Regulation 1192/2003 amending Regulation (EC) 91/2003 of 3 July 2003) o statistiki železniškega transporta (CELEX: 32003R1192). Veljavna do 21. 5. 2018.

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enote, ki jih opisujejo objavljeni podatki, so:

- železniški blagovni prevoz glede na vrsto prevoza, vrsto blaga, vrsto nevarnega blaga, državo nalaganja/razlaganja, vrsto intermodalne transportne enote;
- železniški potniški prevoz glede na vrsto prevoza ter državo vstopanja/izstopanja potnikov;
- prometne nesreče v železniškem transportu glede na vrsto nesreče in število hudo poškodovanih ali umrlih;
- železniška oprema in infrastruktura glede na vrsto in dolžino proge in glede na tip železniškega vozila.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

- Pri četrtnem statističnem raziskovanju o železniškem prevozu (TR-ŽEL/ČL) so poročevalske enote so vsi poslovni subjekti, ki se ukvarjajo z železniškim transportom na ozemlju Republike Slovenije.
- Pri letnem statističnem raziskovanju o železniškem prevozu (TR-ŽEL/L) izvajamo zajem s pragom. Enota opazovanja je glavni železniški operater na ozemlju RS.

Podatke o železniškem transportu zbiramo s pomočjo izvajanja dveh statističnih raziskovanj:

- Letno statistično raziskovanje o železniškem prevozu; TR-ŽEL/L
- Četrtno statistično raziskovanje o železniškem prevozu; TR-ŽEL/ČL

Pri četrtni izvedbi raziskovanja uporabimo seznam izdanih licenc prevoznikov ter varnostnih spričeval prevoznikov pri Javni agenciji za železniški promet RS. Ocenjeno število enot opazovanja je 3.

Pri letni izvedbi raziskovanja uporabimo za vzorčni okvir seznam izdanih licenc prevoznikov ter varnostnih spričeval prevoznikov pri Javni agenciji za železniški promet RS.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Poročevalska enota je dolžna sporočiti Statističnemu uradu RS zahtevane podatke za preteklo četrtno leto v okviru četrtnega statističnega raziskovanja o železniškem prevozu (TR-ŽEL/ČL) najpozneje do začetka junija za 1. četrtno leto, začetka septembra za 2. četrtno leto, začetka decembra za 3. četrtno leto in začetka marca naslednjega leta za 4. četrtno leto.

Poročevalska enota je dolžna sporočiti Statističnemu uradu RS zahtevane podatke za preteklo leto v okviru letnega statističnega raziskovanja o železniškem prevozu (TR-ŽEL/L) do 20. aprila naslednjega leta.

Podatke o železniškem transportu zbiramo s pomočjo izvajanja dveh statističnih raziskovanj:

- Letno statistično raziskovanje o železniškem prevozu; TR-ŽEL/L
- Četrtno statistično raziskovanje o železniškem prevozu; TR-ŽEL/ČL

Podatke o letni ter četrtni statistični raziskavi o železniškem prevozu zbiramo na način, da poročevalskim enotam pošljemo:

- obvestilno pismo s prilogo ter elektronski obrazec za samo-izpolnjevanje v programu Excel.

Poročevalska enota je dolžna sporočiti Statističnemu uradu RS zahtevane podatke za preteklo četrletje v okviru četrletnega statističnega raziskovanja o železniškem prevozu (TR-ŽEL/ČL) najpozneje do začetka junija za 1. četrletje, začetka septembra za 2. četrletje, začetka decembra za 3. četrletje in začetka marca naslednjega leta za 4. četrletje.

Poročevalska enota je dolžna sporočiti Statističnemu uradu RS zahtevane podatke za preteklo leto v okviru letnega statističnega raziskovanja o železniškem prevozu (TR-ŽEL/L) do 20. aprila naslednjega leta.

Poročevalska enota nam podatke pošlje elektronsko. Poročevalska enota pridobi podatke z lastnim opazovanjem in statističnim zapisovanjem poslovne dejavnosti, s katero se ukvarja – potniškim in blagovnim železniškim prevozom.

Vsi podatki se pridobivajo po teritorialnem načelu za ozemlje RS.

Podatkov za to raziskovanje ne pridobivamo iz administrativnih virov.

6 DEFINICIJE

Transport je gospodarska dejavnost, ki se ukvarja s prevozom materialnih dobrin in ljudi.

Železniški prevoz je kakršno koli premikanje blaga in/ali potnikov, ki uporabljajo železniška vozila na določeni železniški mreži.

Železniški promet je kakršno koli premikanje železniških vozil na železniških progah, ki delujejo.

Notranji prevoz je prevoz med dvema krajema (krajem nalaganja/vstopanja na/v železniško vozilo in krajem razlaganja/izstopanja z/iz železniškega vozila), ki se nahajata v isti državi (Sloveniji). Lahko vključuje tudi tranzit skozi drugo državo.

Mednarodni prevoz je prevoz med dvema krajema (krajem nalaganja/vstopanja in krajem razlaganja/izstopanja) v dveh različnih državah.

INFRASTRUKTURA

Železnica je prometna pot, ki je narejena iz tračnic in namenjena izključno za železniška vozila.

Železniška mreža so vse železnice na določenem območju.

Tir sta tračnici, po katerih vozijo železniška vozila.

Proga je vozni tir ali več sosednjih voznihtirov, ki tvorijo pot med dvema točkama.

Elektrificirana proga je proga z eno ali več elektrificiranimi voznihtiri.

VLEČNA VOZILA

Vlečno vozilo je vozilo, ki ima pogonski stroj in motor ali samo motor in je namenjeno samo za vleko drugih vozil (lokomotiva) ali pa za vleko drugih vozil in za prevoz potnikov in/ali blaga (motorni vagon).

Lokomotiva je železniško vozilo, ki je opremljeno z osnovnim pogonskim strojem in motorjem, ki se uporablja le za vleko železniških vozil.

Električna lokomotiva je lokomotiva z enim ali več električnimi motorji, ki dobiva tok večinoma iz žic v zraku, iz prevodnih tračnic ali iz akumulatorjev v lokomotivi.

Dizelska lokomotiva je lokomotiva, pri kateri je glavni vir energije dizelski motor, ne glede na vrsto prenosa.

Parna lokomotiva je lokomotiva, ki jo poganjajo cilindri ali turbina, pri tem pa je vir energije para, ne glede na vrsto goriva, ki se uporablja.

Motorni vagon je vlečno železniško vozilo z motorjem, ki je izdelano za prevoz potnikov ali blaga po železnici. Definicije različnih kategorij lokomotiv (električnih, dizelskih) veljajo tudi za različne kategorije motornih vagonov.

ŽELEZNIŠKA POTNIŠKA VOZILA

Železniško potniško vozilo je železniško vozilo za prevoz potnikov; kot tako se upošteva tudi če ima oddelek ali prostor, ki je posebej rezerviran za prtljago, pakete, pošto. Sem spadajo tudi posebna vozila, kot so spalnik, jedilni vagoni, vagon z bifejem (salon). Prav tako se tukaj upoštevajo tudi motorni vagoni za prevoz potnikov.

Prikolica motornega vagona je potniško železniško vozilo, ki ni vlečno in je pripeto na motorni vagon ali več motornih vagonov.

Potniški vagon (klasičen) je potniško železniško vozilo, ki ni motorni vagon ali prikolica motornega vagona.

ŽELEZNIŠKA TOVORNA VOZILA

Tovorni vagon je železniško vozilo, ki je običajno namenjeno za prevoz blaga.

Vagon v zasebni lasti je vagon, ki ne pripada železniškemu podjetju, sicer pa mu je na razpolago in ima dovoljenje, da deluje pod posebnimi pogoji.

Zaprti tovorni vagon je vagon, za katerega je značilno, da ima pokrito konstrukcijo (ima trdne stranske stene do vrha in streho) in da je pri prevozu blaga v njem zagotovljena varnost (lahko je zaklenjen s ključavnicami in zapečaten).

Odprti vagon (tovorni vagon z visokimi stranicami) je tovorni vagon brez strehe in s trdnimi stranicami, ki so višje od 60 cm.

Plato in plitvi vagon je tovorni vagon brez strehe in stranic ali tovorni vagon brez strehe in s stranicami, ki niso višje od 60 cm, ali tovorni vagon z vrtljivimi

prečkami, navadni ali posebni.

Tovorni vagon cisterna je tovorni vagon, ki je namenjen za prevoz tekočin ali plinov.

Tovorni vagon, uporaben za prevoz kontejnerjev, je tovorni vagon, ki je posebej grajen (oblikovan) ali opremljen za prevoz kontejnerjev.

Nosilnost tovornega vagona je največja dovoljena masa, ki jo tovorni vagon lahko prevaža.

ŽELEZNIŠKE PROMETNE NESREČE

Prometna nesreča v železniškem transportu je vsaka nesreča, v kateri je bilo udeleženo vsaj eno premikajoče se železniško vozilo in pri kateri je nastala škoda v okolju, na vozilu, tirih ali drugih napeljavah, ali zaradi katere je bila povzročena širša prekinitve prometa, ali v kateri je bila vsaj ena oseba hudo telesno poškodovana ali je umrla. Nesreče v delavnicah in skladiščih se tukaj ne upoštevajo.

Trčenje (trčenje vlakov) je čelno ali verižno trčenje dveh vlakov ali stransko trčenje med vlakom in delom drugega vlaka, ki presega nakladalni profil, ali trčenje vlaka:

- z ranžirnimi vlaki;
- s fiksnimi objekti, kot so odbojniki na koncu tira;
- z objekti, ki so začasno na progi ali blizu nje (razen pri križanju prog in ceste), kot so na primer skale, plazovi, drevesa, izgubljeni deli železniških vozil, cestna vozila in stroji ali oprema za vzdrževanje tirov.

Iztirjenje je nesreča, pri kateri železniško vozilo zapelje s svojih tirov. Iztirjenje, ki sledi trčenju, se ne upošteva.

Nesreče na nivojskem prehodu (pri križanju prog in ceste) so nesreče na križišču ceste z železnico, pri katerih so udeleženi vsaj eno železniško vozilo in eno ali več cestnih vozil, drugi uporabniki ceste, npr. pešci, ali drugi objekti, ki so začasno na ali ob tirih.

Nesreče med osebo in železniškim vozilom med vožnjo so nesreče, pri katerih vlak ali del vlaka zadene med vožnjo eno ali več oseb ali pa jih zadene predmet, ki se loči od vozila. Upoštevajo se tudi osebe, ki so padle z železniškega vozila, in tudi osebe, ki so med vožnjo padle v vozilu ali pa jih je med vožnjo zadel nepritrjen predmet.

Požar v železniških vozilih je lahko požar ali eksplozija, ki se zgodi v železniškem vozilu (skupaj s tovorom) na poti med odhodno in namembno postajo med vožnjo, vključno z vmesnimi postanki.

Prometna nesreča s hudo poškodovanimi osebami je vsaka nesreča, v kateri je bilo udeleženo vsaj eno premikajoče se železniško vozilo in v kateri je bila vsaj ena oseba hudo telesno poškodovana ali je umrla. Nesreče v delavnicah in skladiščih se tukaj ne upoštevajo.

Hudo poškodovana oseba je oseba, ki je bila zaradi poškodb hospitalizirana več kot 24 ur.

Mrtve osebe so vse osebe, ki so umrle takoj ali pa v 30 dneh po nesreči. Samomori se ne upoštevajo.

ŽELEZNIŠKI POTNIŠKI PREVOZ

Potnik je katerakoli oseba razen članov osebja na vlaku, ki potuje z železniškim vozilom.

Potniški kilometer (pkm) je merska enota, ki predstavlja prevoz enega potnika po železnici v razdalji enega kilometra.

ŽELEZNIŠKI BLAGOVNI PREVOZ

Podatki, ki nam jih sporoči poročevalska enota, so zaokroženi na tone / 1.000 ton oz. na 1000 tonskih kilometrov.

Podatek '0' v tabeli pomeni, da se ni prepeljalo nič blaga oz. da ni bilo opravljenih nič tonskih kilometrov ali da je bilo prepeljanega manj kot 500 ton blaga oz. da je bilo opravljenih manj kot 50.000 tonskih kilometrov.

Vrste blaga, ki se prevažajo po železnici, določa nomenklatura NST 2007 (Standardna nomenklatura blaga za statistiko transporta/prenovljena – Eurostat).

Tonski kilometer (tkm) je merska enota za prevoza blaga, ki predstavlja prevoz ene tone blaga po železnici na razdalji enega kilometra.

Mednarodni prevoz – blago naloženo v Sloveniji je prevoz blaga med dvema krajema, pri katerem je kraj nalaganja v državi, ki poroča (Sloveniji), kraj razlaganja pa v drugi državi.

Mednarodni prevoz – blago razloženo v Sloveniji je prevoz blaga med dvema krajema, pri katerem je kraj nalaganja v drugi državi, kraj razlaganja pa v državi, ki poroča (Slovenija).

Tranzit je prevoz blaga skozi državo (Slovenijo), ki poroča, pri katerem sta kraj nalaganja in kraj razlaganja zunaj te države (Slovenije).

Intermodalna transportna enota (ITE) je kontejner, zamenljivo tovarišče ali polpriklopnik/cestno tovorno vozilo, primerno za intermodalni prevoz.

Kontejner je poseben zaboj za prevoz tovora, oblikovan tako, da ga je mogoče zlagati v skladovnico in da omogoča horizontalno ali vertikalno premikanje.

Zamenljivi zabojnik je prevozna enota, ki je dovolj čvrsta za večkratno uporabo, vendar ne dovolj čvrsta za zlaganje ene na drugo. Namenjena je za intermodalni prevoz, pri katerem en del poteka po cesti.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Uredba 1304/2007 glede vzpostavitve NST 2007 kot enotne klasifikacije prepeljanega blaga pri nekaterih vrstah prevoza

[http://www.stat.si/doc/pub/UREDBA%20KOMISIJE%20\(ES\)%20%9At.%201304_2007.pdf](http://www.stat.si/doc/pub/UREDBA%20KOMISIJE%20(ES)%20%9At.%201304_2007.pdf).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Postopkov urejanja podatkov nismo uporabili.

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Postopki desezoniranja niso smiselni.

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

Pri objavljenih podatkih se nekateri seštevki zaradi zaokroževanja ne ujemajo.

Izvedeni kazalniki s področja transporta:

Delež železniškega blagovnega prevoza v skupnem kopenskem blagovnem prevozu glede na tkm (v %). Osnova za ta kazalnik so tonski kilometri, opravljeni v cestnem in železniškem blagovnem prevozu. Pri cestnem prevozu so zajeti tonski kilometri, ki so jih v Sloveniji in v mednarodnem prevozu iz Slovenije ali v Slovenijo opravila cestna tovorna vozila, registrirana v

Sloveniji. Upoštevana nista kabotaža ter prevoz po tujini. Pri železniškem prevozu pa so zajeti vsi tonski kilometri, ki so jih na ozemlju Slovenije opravila železniška vozila, ne glede na državo, v kateri je posamezno železniško vozilo registrirano.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

- Podatkovna baza SiStat: Ekonomsko področje – Transport – [Transport po panogah](#).
- Prva objava (Transport): »Transport, Slovenija, mesečno«.
- Prva objava (Transport): »Transport, Slovenija, letno«.
- Prva objava (Transport): »Železniški transport, Slovenija, letno«.
- Prva objava (Transport): »Železniški potniški prevoz, Slovenija, letno«.
- Statøpis;
- Regije v številkah;
- Eurostat, Statistični urad Evropske unije
- Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD) – International Transport Forum (ITF);
- Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj (OECD);
- Organizacija Združenih narodov (UNECE).

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Začasnih podatkov ne izkazujemo. Objavimo le končne podatke.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Do leta 2002 se podatki o železniškem blagovnem prevozu nanašajo na spremljanje prevoza blaga glede na njegov izvor in cilj. Od leta 2003 pa podatki temeljijo na posameznih vožnjah vlakov, kar pomeni, da se spremlja prevoz blaga glede na kraj nalaganja oziroma razlaganja na železniško prevozno sredstvo ali z njega.

V drugih časovnih vrstah ni prišlo do prelomov, zato so ostale časovne točke primerljive.

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnika:
 - Železniški prevoz (TR-ŽEL/ČL)
 - Železniški prevoz (TR-ŽEL/L)

področje: Transport, podpodročje: Železniški transport

- Poročilo o kakovosti za raziskovanje:
 - Železniški prevoz (TR-ŽEL/ČL in TR-ŽEL/L)

področje: Transport, podpodročje: Železniški transport

- Glosar za statistiko transporta (3. izdaja, slovenski prevod):
https://www.stat.si/doc/pub/glosar_transport.pdf
- Glosar za statistiko transporta (5. izdaja, 2019):
<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/10013293/KS-GQ-19-004-EN-N.pdf/b89e58d3-72ca-49e0-a353-b4ea0dc8988f>
- [Priročnik za statistiko železniškega transporta](#)